

rabat eller et Busket. Pladsen lige inden for Indkørslen fra Frederiksberg Allé udnyttedes som Materialgaard, og i Remisens gamle Kontorbygning er der indrettet to smaa Lejligheder for nogle af Kirkegaardens Folk.

Alt i alt maa Frederiksberg Kirkegaards nye, moderne Udvidelse siges at være denne gamle, smukke og ejendommelige Patricierkirkegaard værdig.

Pyntning af Gravene mod Vinteren.

Af Inspektør Chr. Beck Skrydstrup.

Løvet falder, Vinteren nærmer sig, Tiden er inde til, at man maa tænke paa at iklæde Graven sin Vinterdragt.

Denne smukke Skik, der saa vidt mig bekendt er særegen for Danmark, har vel oprindeligt været tænkt som en Beskyttelse af Gravstedernes Plantevækst, men har saa efterhaanden udviklet sig til det, den nu er blevet —, en Udsmykning!

Granpyntning. Vestre Kirkegaard, København.

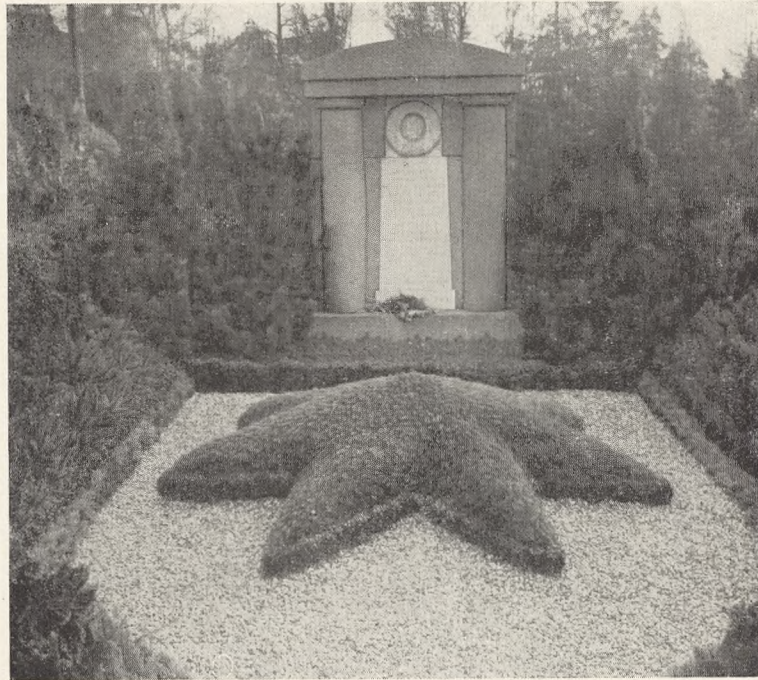
Foto: Knudstrup-Andresen.

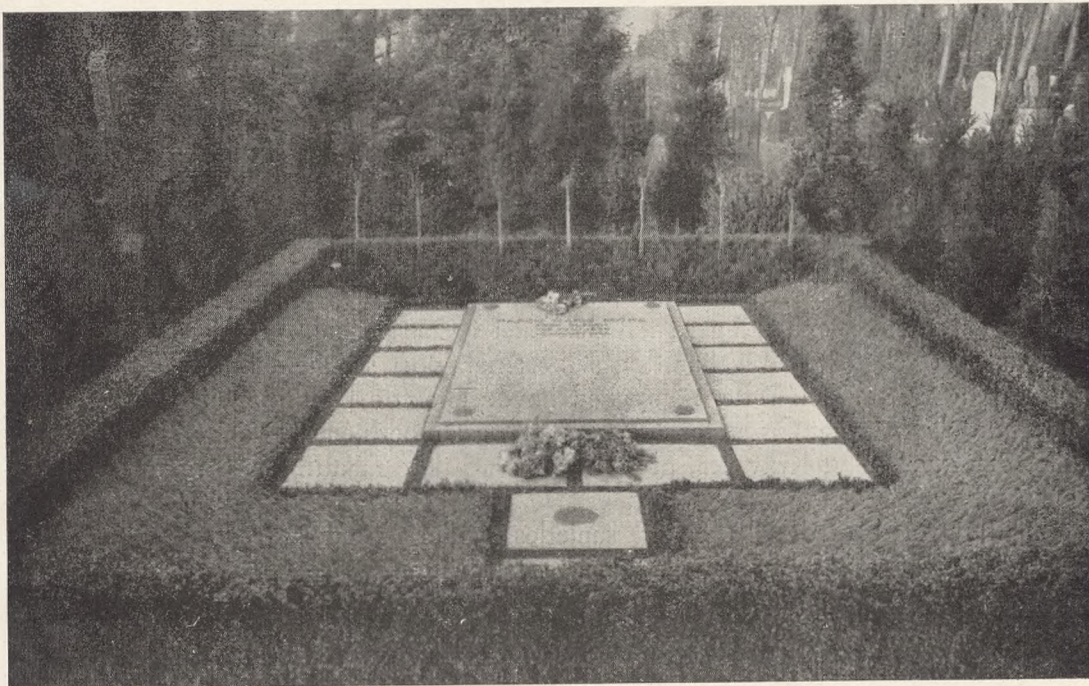
Denne Udvikling er sket gradvis gennem de sidste ca. 25 Aar, (jeg taler her kun om københavnske Forhold) og bestod i Begyndelsen kun af et jævnt Grandække og Indbinding af Roserne. Lidt efter lidt gik man over til den nuværende Form for Pyntning, der efterhaanden har taget et saa stort Omfang, saa det alvorligt kniber med at overkomme Arbejdet indenfor den ret begrænsede Tid fra ca. 1. November til Jul. Roserne indbindes i Reglen ikke, da dette er blevet uoverkommeligt, og Erfaringen tillige har vist, at det er mere til Skade end Gavn, idet de let faar Sygdomme. Hovedparten af det Materiale, vi anvender her paa Vestre Kirkegaard, er Rødgran, Hvidgran og Bjergfyr. Hedeselskabet er vor Hovedleverandør, og vi faar herfra altid en frisk velsorteret Vare, som er hurtig at arbejde med. Desuden benytter vi til de finere Pyntninger Mahonia, Cypres, Cedrus, og hvad der ellers kan forekomme af stedsegrønt Materiale, der, naar det bruges som Dække, udklippes i ganske smaa Stykker.

Arbejdet med Granpyntningen er vor allertravleste Tid, da dette skal være færdigt til Jul. Der er i denne Periode herved beskæftiget ca. 60 Mand, hvoraf Største-

Granpyntning. Vestre Kirkegaard, København.
Foto: Knudstrup-Andresen.

Granpyntning. Vestre Kirkegaard, København.
Foto: Knudstrup-Andresen.

Granpyntning. Vestre Kirkegaard, København.
Foto: Knudstrup-Andresen.

delen er øvet i Pyntning, og enkelte kan drive det til Virtuositet, og af Materiale anvendes ca. 220,000 kg. Granpyntningen giver saaledes Arbejde til mange, ikke alene paa Kirkegaardene, men ogsaa i Plantagerne, hvorfor man samfundsmæssig set maa glæde sig over det store Omfang, denne Sag efterhaanden har faaet.

Da Billedmaterialet bedst forklarer Fremgangsmaaden ved Pyntningen, skal jeg ikke her komme nærmere ind paa denne Side af Sagen, men opfordre alle, der beskæftiger sig med Kirkegaardsdrift, at udvise Interesse for denne smukke Skik.

Stenene tale.

Indskrifter, Symboler, Skulpturer.

Tre populære Foredrag af Stiftsskriver, Dr. C. W. Westrup.

IV. Gravmæler fra den yngre Middelalder.

I den ældre Middelalder havde det kun været de højeste Gejstlige eller Kirkens Stifter forundt som en særlig Ære at stedes til Hvile inden for Kirkens Mure. Men fra henimod Slutningen af det 13. Aarhundrede bliver det – indenfor Gejstligheden, Adelen og den velstillede Borgerstand – almindelig Skik at begrave i selve Kirken. Og denne Forandring i Begravelsesskikkene medfører en væsentlig Ændring i Gravstenens hele Behandling og Udsmykning. Af praktiske Hensyn bliver det nødvendigt at gøre Stenene, der snart dækker hele Kirkens Gulv, lette at befærde. Den glatte, navnlig fra Øland indførte Kalksten afløser den ru og haarde fra Marken hentede Granit. Og for at faa Stenene saa flade som muligt, udføres de ornamentale og figurlige Prydelser ikke som tidligere i Relief, men i Omrids med indhugne Linier.

Ogsaa et religiøst Motiv har dog sikkert her gjort sig gældende. Ud fra fromme Betragtninger over den rette Ydmyghed havde allerede i Slutningen af det 12. Aarhundrede de strenge Cisterciensere, der jo ogsaa herhjemme vandt stor Anseelse, stillet et udtrykkeligt Krav om, at Gravmælerne ikke maatte *hæve sig* op over Kirkens Gulv.

Samtidig med, at det dekorative saaledes træder i Stedet for det monumentale i Stenens plastiske Udsmykning, sker der ogsaa i Monumentets *Komposition* en væsentlig Ændring. Indskriften, der nu saa godt som altid er til Stede, anbringes i Reglen langs hele Stenens Rand. Og Hjørnerne smykkes jævnlig med smaa dekorative Prydelser, med Kors eller firbladede Rosetter, senere med Evangelisttegnene (Menneskebarnet, Løven, Oksen og Ørnen), der i Reglen er indfattede af Cirkler.

I grafisk Henseende – d. v. s. med Hensyn til Bogstavformerne – sker der i det 14. Aarhundredes sidste Halvdel den Ændring, at Minusklen, hvorfra som bekendt den